

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра права та публічного управління

Історія державного управління

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять для здобувачів вищої освіти освітньої програми: Публічне управління та адміністрування з освітньої компоненти «Історія державного управління»

ЖИТОМИР 2023

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка, протокол 18 від 29 вересня 2023 р.

Рецензенти:

Слюсар В. М. – доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософсько-історичних студій та масових комунікацій Державного університету «Житомирська політехніка»;

Шкіль Л. Л. – кандидат філософських наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

Купрійчук В. М. – доктор наук з державного управління, професор кафедри права та публічного управління Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Історія державного управління: інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять для здобувачів вищої освіти освітньої програми: Публічне управління та адміністрування з освітньої компоненти «Історія державного управління» / Уклад.: Т.В. Краснобока. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2023. 52 с.

У методичних рекомендаціях до організації підготовки до семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти освітньої програми: Публічне управління та адміністрування з освітньої компоненти «Історія державного управління», складеної для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань: 281 Публічне управління та адміністрування за освітньо-професійною програмою: Публічне управління та адміністрування Житомирського державного університету імені Івана Франка, вказано мету та завдання компоненти. Методична розробка містить навчальний план, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, тестові завдання, екзаменаційні питання, список рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Програма ОК «Історія державного управління».....	8
Теми та плани семінарських занять.....	16
Питання до екзамену з курсу «Історія державного управління».....	25
Критерії оцінювання знань здобувачів.....	29
Список рекомендованої літератури.....	31
Тести.....	33

ВСТУП

Програма вивчення освітньої компоненти «Історія державного управління» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійній програмі «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення освітньої компоненти є історія державного управління.

Міждисциплінарні зв'язки: До системи методичних компонент входять: попередньо вивчені компоненти «Філософія», «Історія та культура України», «Публічне управління та адміністрування», «Історія державного управління», «Соціальна політика», «Державний протокол», «Гуманітарна політика», «Державна служба».

Програма навчальної компоненти складається з таких модулів:

Модуль 1. Теоретичні засади курсу «Історія державного управління». Трансформація державного управління у світовій історії.

Модуль 2. Історичний досвід становлення державного управління в Україні.

Модуль 3. Державне управління в Незалежній Україні.

1. Мета, завдання та результати навчання

1.1. Мета вивчення освітньої компоненти: є формування у здобувачів вищої освіти сучасного креативного мислення та системи спеціальних знань у галузі державного управління, теоретичних знань і практичних навиків з аналізу поточної ситуації у сфері державного та муніципального управління з урахуванням історичного досвіду.

1.2. Основними завданнями освітньої компоненти є:

- систематизація знань та уявлень про основні аспекти феномену історії державного управління;
- формування умінь застосовувати адекватні методи, інструменти та технології публічної політики щодо державного управління;
- розвиток та підвищення рівня комунікативної й інформаційної компетентностей студентів з питань державного управління та державної служби;
- мотивація здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на активну практичну участь в розробці проектів, програм і стратегій державного управління;

- формування організаційного професіоналізму;
- розвиток здатності до інтелектуальної автономності.

1.3. Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності.

Змістовно освітня компонента спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

СК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

СК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

СК5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

СК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

СК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

СК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання:

РН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

РН3. Уміти усно і письмово спілкуватися іноземною мовою.

РН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

РН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

PH0. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

PH7. Уміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.

PH8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

PH9. Знати основи електронного урядування.

PH10. Уміти користуватися системою електронного документообігу.

PH11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

PH12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

PH13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

PH14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

PH15. Застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності.

PH16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

Освітня компонента «Історія державного управління» викладається на першому курсі, в першому семестрі.

На вивчення освітньої компоненти відводиться 210 годин, 7 кредитів ECTS.

Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття.

Програма ОК «Історія державного управління»

Модуль 1. Теоретичні засади курсу «Історія державного управління». Трансформація державного управління у світовій історії.

Тема 1. Вступ до курсу «Історія державного управління». Предмет, завдання та періодизація курсу, його місце в підготовці фахівців вищої кваліфікації у сфері державного управління. Геополітичне та географічне положення України, його вплив на процеси державотворення, формування структур, форм і методів державного управління.

Тема 2. Державне управління Стародавнього Сходу та Античного світу. Азіатський спосіб виробництва. Державне управління в умовах «східної деспотії». Відмінності монархічного правління країн Стародавнього Сходу від державного управління в античних країнах. Система та механізми державного управління у Стародавньому Римі. Римська система права як основа сучасних правових систем і державного управління.

Тема 3. Європейська феодална система державного управління. Формування феодалної системи управління англосаксів та франків в VI – IX ст. Вотчина і васальна система управління в європейських сеньйоральних монархіях IX – XII ст. Обмеження королівської влади станово-представницькими інституціями XIII – XV ст. Міська система управління. Третій стан міщан. Державно-управлінські механізми централізованих абсолютних монархій у XVI – XII ст.

Тема 4. Утвердження нової парадигми державного управління в західноєвропейських державах кінця XVII – XIX ст. Формування модерної європейської парадигми державного управління в Нові часи. Революційні зміни та правові інструменти державного управління в Англії другої половини XVII – початку XVIII ст. Формування системи «відповідального уряду». Вплив революції 1848 р. на державне управління німецьких держав. «Золоте століття» парламентаризму в Англії. Реформи судової системи в Європі.

Тема 5. Система державного управління Сполучених Штатів Америки (XVII – XIX ст.). Особливості системи врядування в північноамериканських колоніях Британії. Революція і Конфедерація. Створення американської федерації. Державно-політичний розвиток США. Демократизація політичного життя.

Тема 6. Державне управління міжвоєнного періоду в світі. Зміни в державному управлінні Великобританії і Третьої Французької республіки.

Державне управління США в період економічної кризи. Німеччина та Італія: від республіки до фашистської диктатури. Утворення нових держав після Першої світової війни і розпаду Австро-Угорської та російської імперій. Республіканські та авторитарні форми управління.

Тема 6. Державне управління в США, Великобританії та Франції в другій половині ХХ ст. Система державного управління США. Особливості системи державного управління Великобританії на сучасному етапі. Становлення та розвиток V Республіки у Франції.

Модуль 2. Історичний досвід становлення державного управління в Україні.

Тема 7. Найдавніші держави на території України, особливості їх устрою та органів управління. Державний устрій та органи управління Кіммерії, Скіфії та Сарматії. Особливості державного управління грецьких міст держав Північного Причорномор'я. Антське царство – праукраїнське державне об'єднання, особливості його державної організації та структур управління

Тема 8. Державне управління в Київській Русі та Галицько-Волинському князівстві. Державний устрій та управління в Київській Русі. Структура органів державного управління в Галицько-Волинському князівстві.

Тема 9. Державне життя та управління на українських землях у період їх входження до складу Литви й Польщі. Державне управління на українських землях під час їх перебування у складі Великого князівства Литовського. Органи державної влади й управління Речі Посполитої та реорганізація місцевого управління в Україні після укладення Люблінської унії.

Тема 10. Організація державної влади та козацького самоврядування на Запорозькій січі та в часи Гетьманства. Запорозька Січ - особлива форма української національної держави з широким козацьким самоврядуванням. Становлення української національної держави та формування органів державного й місцевого управління в період визвольної війни українського народу під проводом Б. Хмельницького. Система органів державної влади й управління на Лівобережній Україні в період Гетьманщини після смерті Б. Хмельницького.

Тема 11. Державне управління в Україні в період її входження до складу російської та Австрійської імперій (кінець ХVІІІ ст. -1917 р.). Реорганізація державного управління та територіально-адміністративного

устрою в під російській Україні після ліквідації Гетьманства та Запорозької Січі. Реформування державного управління та створення органів самоврядування (земств) після відміни кріпацтва в росії в 1861 р. Систем а органів державної влади та управління на західноукраїнських землях у складі Австрійської імперії.

Тема 12. Формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920рр. Відновлення української державності та формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920 рр. Утворення Центральної Ради та формування органів державного управління в Україні. Організація державної влади й управління в період Гетьманату П. Скоропадського. Створення апарату державного управління Директорією УНР. Структури органів державної влади й управління в Західноукраїнській Народній Республіці.

Тема 12. Державна влада й управління в Україні за радянського періоду (грудень 1917-1991 рр.). Встановлення радянської системи управління в Україні. Державне управління в УРСР в умовах створення та функціонування загальносоюзної партійно-радянської системи. Спроби реформування органів державного управління під час хрущовської «відлиги» та в умовах поглиблення кризи радянської системи.

Модуль 3. Державне управління в Незалежній Україні.

Тема 13. Становлення державного управління Незалежної України. Реформування органів державної влади і управління в умовах здобуття Україною незалежності. Структура вищих органів управління та місцевого самоврядування за Конституцією України 1996 р.

Тема 14. Державне управління Незалежної України на сучасному етапі. Регіональні аспекти суспільної стабільності в Україні. Реформування адміністративно-територіального устрою України. Проблеми децентралізації та демократизації влади. Реформування державного управління в сучасній Україні.

Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Всього	У тому числі				
		Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
Модуль 1. Теоретичні засади курсу «Історія державного управління». Трансформація державного управління у світовій історії.						
Тема 1. Вступ до курсу «Історія державного управління».	10	-	2	-	8	-
Тема 2. Державне управління Стародавнього Сходу та Античного світу.	12	2	2	-	8	-
Тема 3. Європейська феодальна система державного управління.	12	2	2	-	8	-
Тема 4. Утвердження нової парадигми державного управління в західноєвропейських державах кінця XVII – XIX ст.	12	2	2	-	8	-
Тема 5. Система державного управління Сполучених Штатів Америки (XVII – XIX ст.).	12	2	2	-	8	-
Тема 6. Державне управління міжвоєнного періоду в світі.	14	2	4	-	8	-
Тема 7. Державне управління в США, Великобританії та Франції в другій половині XX ст.	16	2	4	-	10	-
Разом за модулем 1	88	12	18	-	58	-
Модуль 2. Історичний досвід становлення державного управління в Україні.						
Тема 8. Найдавніші держави на території України, особливості їх устрою та органів	12	2	2	-	8	-

управління.						
Тема 9. Державне управління в Київській Русі та Галицько-Волинському князівстві.	12	2	2	-	8	-
Тема 10. Державне життя та управління на українських землях у період їх входження до складу Литви й Польщі.	12	2	2	-	8	-
Тема 11. Організація державної влади та козацького самоврядування на Запорозькій січі та в часи Гетьманства.	14	2	4	-	8	-
Тема 12. Державне управління в Україні в період її входження до складу російської та Австрійської імперій (кінець XVIII ст. - 1917 р.).	14	2	4	-	8	-
Тема 13. Формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920рр.	16	2	4		10	-
Тема 14. Державна влада й управління в Україні за радянського періоду (грудень 1917-1991 рр.).	12	-	4	-	8	-
Разом за модулем 2	92	12	22	-	58	-
Модуль 3. Державне управління в Незалежній Україні.						
Тема 15. Становлення державного управління Незалежної України.	14	2	4	-	8	-
Тема 16. Державне управління Незалежної України на сучасному етапі.	16	2	4	-	10	-
Разом за модулем 3	30	4	8	-	18	-
Усього годин	210	28	48	-	134	-

**Теми лекційних занять
(денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу «Історія державного управління».	-
2.	Державне управління Стародавнього Сходу та	2

	Античного світу.	
3.	Європейська феодальна система державного управління.	2
4.	Утвердження нової парадигми державного управління в західноєвропейських державах кінця XVII – XIX ст.	2
5.	Система державного управління Сполучених Штатів Америки (XVII – XIX ст.).	2
6.	Державне управління міжвоєнного періоду в світі.	2
7.	Державне управління в США, Великобританії та Франції в другій половині XX ст.	2
8.	Найдавніші держави на території України, особливості їх устрою та органів управління.	2
9.	Державне управління в Київській Русі та Галицько-Волинському князівстві.	2
10.	Державне життя та управління на українських землях у період їх входження до складу Литви й Польщі.	2
11.	Організація державної влади та козацького самоврядування на Запорозькій січі та в часи Гетьманства.	2
12.	Державне управління в Україні в період її входження до складу російської та Австрійської імперій (кінець XVIII ст. -1917 р.).	2
13.	Формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920рр.	2
14.	Державна влада й управління в Україні за радянського періоду (грудень 1917-1991 рр.).	-
15.	Становлення державного управління Незалежної України.	2
16.	Державне управління Незалежної України на сучасному етапі.	2
Всього:		28

**Теми семінарських занять
(денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
----------	------------	--------------------

1.	Вступ до курсу «Історія державного управління».	2
2.	Державне управління Стародавнього Сходу та Античного світу.	2
3.	Європейська феодальна система державного управління.	2
4.	Утвердження нової парадигми державного управління в західноєвропейських державах кінця XVII – XIX ст.	2
5.	Система державного управління Сполучених Штатів Америки (XVII – XIX ст.).	2
6.	Державне управління міжвоєнного періоду в світі.	4
7.	Державне управління в США, Великобританії та Франції в другій половині XX ст.	4
8.	Найдавніші держави на території України, особливості їх устрою та органів управління.	2
9.	Державне управління в Київській Русі та Галицько-Волинському князівстві.	2
10.	Державне життя та управління на українських землях у період їх входження до складу Литви й Польщі.	2
11.	Організація державної влади та козацького самоврядування на Запорозькій січі та в часи Гетьманства.	4
12.	Державне управління в Україні в період її входження до складу російської та Австрійської імперій (кінець XVIII ст. -1917 р.).	4
13.	Формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920рр.	4
14.	Державна влада й управління в Україні за радянського періоду (грудень 1917-1991 рр.).	4
15.	Становлення державного управління Незалежної України.	4
16.	Державне управління Незалежної України на сучасному етапі.	4
Всього:		48

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

Вимоги до екзамену:

1. Володіння теоретичним матеріалом з курсу «Історія державного управління».
2. Зараховано всі завдання, передбачені робочою програмою та інструктивно-методичними матеріалами.
3. Пройдено перевірку рівня засвоєння знань з тем, що виносились на самостійне опрацювання, на консультації у викладача.

Методи контролю успішності навчання: поточний тестовий контроль, усне опитування, підсумкові модульні роботи, перевірка рівня засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання, екзамен.

Теми та плани семінарських занять

Модуль 1. Теоретичні засади курсу «Історія державного управління». Трансформація державного управління у світовій історії.

Тема 1. Вступ до курсу «Історія державного управління».

План семінарського заняття

1. Предмет, завдання та періодизація курсу, його місце в підготовці фахівців вищої кваліфікації у сфері державного управління.

2. Геополітичне та географічне положення України, його вплив на процеси державотворення, формування структур, форм і методів державного управління.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Принципи публічного управління.
2. Основні категорії державного управління.

Тема 2. Державне управління Стародавнього Сходу та Античного світу.

План семінарського заняття

1. Азіатський спосіб виробництва. Державне управління в умовах «східної деспотії».

2. Відмінності монархічного правління країн Стародавнього Сходу від державного управління в античних країнах.

3. Система та механізми державного управління у Стародавньому Римі.

4. Римська система права як основа сучасних правових систем і державного управління.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Монархи Стародавнього Сходу.
2. Нормативні документи Стародавнього Риму.

Тема 3. Європейська феодална система державного управління.

План семінарського заняття

1. Формування феодалної системи управління англосаксів та франків в VI – IX ст.
2. Вотчина і васальна система управління в європейських сеньйоральних монархіях IX – XII ст.
3. Обмеження королівської влади станово-представницькими інституціями XIII – XV ст.
4. Міська система управління. Третій стан міщан.
5. Державно-управлінські механізми централізованих абсолютних монархій у XVI – XII ст.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Економічна система західноєвропейського феодалізму.
2. Здобутки в галузі управління ранньофеодальної держави франків та їх урахування під час формування сучасних системи публічного управління.

Тема 4. Утвердження нової парадигми державного управління в західноєвропейських державах кінця XVII – XIX ст.

План семінарського заняття

1. Формування модерної європейської парадигми державного управління в Нові часи.
2. Революційні зміни та правові інструменти державного управління в Англії другої половини XVII – початку XVIII ст.
3. Формування системи «відповідального уряду». Вплив революції 1848 р. на державне управління німецьких держав.
4. «Золоте століття» парламентаризму в Англії. Реформи судової системи в Європі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.

2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Особливості державного управління в умовах станово-представницької монархії у Франції та Англії та їх урахування в сучасних умовах.
2. Конституційне закріплення республіканської форми правління в Англії та його врахування в сучасних умовах.
3. Наслідки формування британської моделі парламентаризму для сучасних систем публічного управління та адміністрування.

Тема 5. Система державного управління Сполучених Штатів Америки (XVII – XIX ст.).

План семінарського заняття

1. Особливості системи врядування в північноамериканських колоніях Британії. Революція і Конфедерація.
2. Створення американської федерації.
3. Державно-політичний розвиток США. Демократизація політичного життя.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Особливості публічного управління та адміністрування в США в XVII–XIX ст. та їх урахування в сучасних умовах.

Тема 6. Державне управління міжвоєнного періоду в світі.

План семінарського заняття

1. Зміни в державному управлінні Великобританії і Третьої Французької республіки.
2. Державне управління США в період економічної кризи.
3. Німеччина та Італія: від республіки до фашистської диктатури.
4. Утворення нових держав після Першої світової війни і розпаду Австро-Угорської та російської імперій. Республіканські та авторитарні форми управління.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Особливості державного управління в умовах військової диктатури Наполеона Бонапарта та їх урахування в сучасних умовах.

Тема 7. Державне управління в США, Великобританії та Франції в другій половині ХХ ст.

План семінарського заняття

1. Система державного управління США.
2. Особливості системи державного управління Великобританії на сучасному етапі.
3. Становлення та розвиток V Республіки у Франції.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Трансформація державного управління у Франції у період з 1814-го року до кінця ХІХ-го століття та її врахування в сучасних умовах.

Модуль 2. Історичний досвід становлення державного управління в Україні.

Тема 8. Найдавніші держави на території України, особливості їх устрою та органів управління.

План семінарського заняття

1. Державний устрій та органи управління Кіммерії, Скіфії та Сарматії.
2. Особливості державного управління грецьких міст держав Північного Причорномор'я.
3. Антське царство – праукраїнське державне об'єднання, особливості його державної організації та структур управління.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.

2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Перше державне утворення на території України.
2. Форми державного правління Скіфського царства.

Тема 9. Державне управління в Київській Русі та Галицько-Волинському князівстві.

План семінарського заняття

1. Державний устрій та управління в Київській Русі.
2. Структура органів державного управління в Галицько-Волинському князівстві.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Роль і місце Київської Русі в історії Європи.
2. Особливості суспільного ладу Галицько-Волинського князівства.

Тема 10. Державне життя та управління на українських землях у період їх входження до складу Литви й Польщі.

План семінарського заняття

1. Державне управління на українських землях під час їх перебування у складі Великого князівства Литовського.
2. Органи державної влади й управління Речі Посполитої та реорганізація місцевого управління в Україні після укладення Люблінської унії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Люблінська унія.
2. Територіально-адміністративний устрій Великого князівства Литовського.

Тема 11. Організація державної влади та козацького самоврядування на Запорозькій січі та в часи Гетьманства.

План семінарського заняття

1. Запорозька Січ - особлива форма української національної держави з широким козацьким самоврядуванням.

2. Становлення української національної держави та формування органів державного й місцевого управління в період визвольної війни українського народу під проводом Б. Хмельницького.

3. Система органів державної влади й управління на Лівобережній Україні в період Гетьманщини після смерті Б. Хмельницького.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Особливості організації державного управління за часів Богдана Хмельницького та їх значення для становлення публічного управління в Україні.
2. Особливості організації державного управління за часів Гетьманщини (XVII–XVIII ст.) та їх значення для становлення публічного управління в Україні.

Тема 12. Державне управління в Україні в період її входження до складу російської та Австрійської імперій (кінець XVIII ст. -1917 р.).

План семінарського заняття

1. Реорганізація державного управління та територіально-адміністративного устрою в підросійській Україні після ліквідації Гетьманства та Запорозької Січі.

2. Реформування державного управління та створення органів самоврядування (земств) після відміни кріпацтва в росії в 1861 р.

3. Система органів державної влади та управління на західноукраїнських землях у складі Австрійської імперії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Особливості організації державного управління українськими землями, які входили до складу російської та Австро-Угорської імперій та їх значення для становлення публічного управління в Україні.

Тема 13. Формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920рр.

План семінарського заняття

1. Відновлення української державності та формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920 рр.

2. Утворення Центральної Ради та формування органів державного управління в Україні.

3. Організація державної влади й управління в період Гетьманату П. Скоропадського.

4. Створення апарату державного управління Директорією УНР.

5. Структури органів державної влади й управління в Західноукраїнській Народній Республіці.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.

2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Особливості утворення органів УЦР та її генерального секретаріату та наслідки їхньої діяльності для становлення публічного управління в Україні.

2. Здобутки та недоліки в галузі державного управління за гетьмана П. Скоропадського та їх наслідки для становлення публічного управління в Україні.

3. Здобутки та недоліки Директорії УНР та їх наслідки для становлення публічного управління в Україні.

Тема 14. Державна влада й управління в Україні за радянського періоду (грудень 1917-1991 рр.).

План семінарського заняття

1. Встановлення радянської системи управління в Україні.
2. Державне управління в УРСР в умовах створення та функціонування загальносоюзної партійно-радянської системи.
3. Спроби реформування органів державного управління під час хрущовської «відлиги» та в умовах поглиблення кризи радянської системи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Здобутки та недоліки в галузі державного управління за радянських часів та їх наслідки для становлення публічного управління в Україні.

Модуль 3. Державне управління в Незалежній Україні.

Тема 15. Становлення державного управління Незалежної України.

План семінарського заняття

1. Реформування органів державної влади і управління в умовах здобуття Україною незалежності.
2. Структура вищих органів управління та місцевого самоврядування за Конституцією України 1996 р.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Проблеми формування системи публічного управління та адміністрування в незалежній Україні та шляхи їх розв'язання.
2. Здобутки управлінської думки в незалежній Україні та пріоритетні напрями їх упровадження.
3. Проблема підвищення ефективності механізмів публічного управління та адміністрування в Україні та шляхи її розв'язання.

Тема 16. Державне управління Незалежної України на сучасному етапі.

План семінарського заняття

1. Регіональні аспекти суспільної стабільності в Україні.
2. Реформування адміністративно-територіального устрою України.
3. Проблеми децентралізації та демократизації влади.
4. Реформування державного управління в сучасній Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення базових понять.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Система публічного управління та адміністрування в сучасній Україні: загальна характеристика та пріоритети її вдосконалення.
2. Тенденції децентралізації влади в країнах ЄС та перспективи їх урахування в Україні.
3. Проблеми формування правової держави та підвищення ефективності публічного управління в Україні та шляхи їх розв'язання.

Питання до екзамену з курсу «Історія державного управління»

1. Предмет, завдання та періодизація курсу, його місце в підготовці фахівців вищої кваліфікації у сфері державного управління.
2. Геополітичне та географічне положення України, його вплив на процеси державотворення, формування структур, форм і методів державного управління.
3. Азіатський спосіб виробництва.
4. Державне управління в умовах «східної деспотії».
5. Відмінності монархічного правління країн Стародавнього Сходу від державного управління в античних країнах.
6. Система та механізми державного управління у Стародавньому Римі.
7. Римська система права як основа сучасних правових систем і державного управління.
8. Формування феодальної системи управління англосаксів та франків в VI – IX ст.
9. Вотчина і васальна система управління в європейських сеньйоральних монархіях IX – XII ст.
10. Обмеження королівської влади станово-представницькими інституціями XIII – XV ст.
11. Міська система управління. Третій стан міщан.
12. Державно-управлінські механізми централізованих абсолютних монархій у XVI – XII ст.
13. Формування модерної європейської парадигми державного управління в Нові часи.
14. Революційні зміни та правові інструменти державного управління в Англії другої половини XVII – початку XVIII ст.
15. Формування системи «відповідального уряду».
16. Вплив революції 1848 р. на державне управління німецьких держав.
17. «Золоте століття» парламентаризму в Англії.

18. Реформи судової системи в Європі.
19. Особливості системи врядування в північноамериканських колоніях Британії. Революція і Конфедерація.
20. Створення американської федерації.
21. Державно-політичний розвиток США. Демократизація політичного життя.
22. Зміни в державному управлінні Великобританії і Третьої Французької республіки.
23. Державне управління США в період економічної кризи.
24. Німеччина та Італія: від республіки до фашистської диктатури.
25. Утворення нових держав після Першої світової війни і розпаду Австро-Угорської та російської імперій.
26. Республіканські та авторитарні форми управління.
27. Система державного управління США.
28. Особливості системи державного управління Великобританії на сучасному етапі.
29. Становлення та розвиток V Республіки у Франції.
30. Державний устрій та органи управління Кіммерії, Скіфії та Сарматії.
31. Особливості державного управління грецьких міст держав Північного Причорномор'я.
32. Антське царство – праукраїнське державне об'єднання, особливості його державної організації та структур управління
33. Державний устрій та управління в Київській Русі.
34. Структура органів державного управління в Галицько-Волинському князівстві.
35. Державне управління на українських землях під час їх перебування у складі Великого князівства Литовського.
36. Органи державної влади й управління Речі Посполитої та реорганізація місцевого управління в Україні після укладення Люблінської

унії.

37. Запорозька Січ - особлива форма української національної держави з широким козацьким самоврядуванням.

38. Становлення української національної держави та формування органів державного й місцевого управління в період визвольної війни українського народу під проводом Б. Хмельницького.

39. Система органів державної влади й управління на Лівобережній Україні в період Гетьманщини після смерті Б. Хмельницького.

40. Реорганізація державного управління та територіально-адміністративного устрою в під російській Україні після ліквідації Гетьманства та Запорозької Січі.

41. Реформування державного управління та створення органів самоврядування (земств) після відміни кріпацтва в росії в 1861 р.

42. Система органів державної влади та управління на західноукраїнських землях у складі Австрійської імперії.

43. Відновлення української державності та формування органів управління в період визвольних змагань 1917-1920 рр.

44. Утворення Центральної Ради та формування органів державного управління в Україні.

45. Організація державної влади й управління в період Гетьманату П. Скоропадського.

46. Створення апарату державного управління Директорією УНР.

47. Структури органів державної влади й управління в Західноукраїнській Народній Республіці.

48. Встановлення радянської системи управління в Україні.

49. Державне управління в УРСР в умовах створення та функціонування загальносоюзної партійно-радянської системи.

50. Спроби реформування органів державного управління під час хрущовської «відлиги» та в умовах поглиблення кризи радянської системи.

51. Реформування органів державної влади і управління в умовах

здобуття Україною незалежності.

52. Структура вищих органів управління та місцевого самоврядування за Конституцією України 1996 р.

53. Регіональні аспекти суспільної стабільності в Україні.

54. Реформування адміністративно-територіального устрою України.

55. Проблеми децентралізації та демократизації влади.

56. Реформування державного управління в сучасній Україні.

Критерії оцінювання

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
<i>Добре</i>		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
<i>Задовільно</i>		60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю навчальної компоненти)
Модуль 1	$M_{\%1} = 35$
Модуль 1	$M_{\%2} = 35$
Модуль 1	$M_{\%3} = 30$
Сума	100

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ=ЕО=ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО=(ПОМ+ЕО)/2$$

Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Історія державного управління / кол. авт. ; за заг. ред. В. С. Загорського, О. Я. Красівського, О. Ю. Мороза. Львів. 2018. 368 с.
2. Галушка В.Ю. Розвиток державного управління в Незалежній Україні. *Теорія та історія публічного управління*. Вип. 21. 2021. С. 11-14.
3. Перга Ю.М. Історія державного управління в Україні: конспект лекцій. навч. посіб. Київ. 2023. 55 с.
4. Кушко І.С. Організаційно-правовий статус органів місцевого самоврядування в системі публічного управління Української народної республіки доби Директорії. *Держава та регіони*. Серія: Публічне управління і адміністрування. № 4(74). 2021. С. 12-20.
5. Сенишин Н.В. Форми територіальної організації влади Стародавньої Русі. *Держава та регіони*. Серія: Державне управління. № 2(70). 2020. С. 14-21.

Додаткова:

1. Державне управління: підручник: у 2-х т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
2. Киричук В. В., Тимцуник В.І. Історія державного управління в Україні: Навч. посіб. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. 244 с.
3. Желябін В.О. Еволюція управління в контексті державного управління. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2009. Вип.38. с. 167-173.
4. Козак В. Стратегічні аспекти реформування публічного управління в Україні в умовах децентралізації. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. №1. С. 27-34.
5. Пантелейчук І. В. Політичний режим в Україні: проблеми демократичного транзиту. *Актуальні проблеми державного управління*. 2010. № 2 (38). С. 282–289.
6. Ковбасюк Ю.В. Державна служба : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України / Ю. В. Ковбасюк , О. Ю. Оболенський , С. М. Серьогін та ін. - К. ; Одеса : НАДУ, 2012. Т. 1. —372 с.
7. Євтушенко О. Н., Андріяш В. І. Державне управління: [навч. посібн. у трьох частинах]. Ч. 2.: Система органів державної влади та місцевого самоврядування України. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 248 с.
8. Клочко А. А. Особливості становлення сучасної політико-управлінської еліти в контексті модернізації публічного управління в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1881>

9. Рубцов В.П., Перинська Н.І. Державне управління та державні установи: навч. посіб. для дистанційного навчання. За ред. Ю.П. Сурміна. К.: Університет «Україна», 2008. 440 с.
10. Бакуменко В., Попов С. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління. Ефективність державного управління: зб. наук. праць. Вип.43. 2015. С. 21-28.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України: <http://www.niss.gov.ua/>
4. Сайт Президента України: <http://www.president.gov.ua>
5. Сайт Національного агентства України з питань державної служби: <https://nads.gov.ua/>
6. Портал Центру політико-правових реформ: <http://www.pravo.org.ua/>
7. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка <http://library.zu.edu.ua/>

Тести

1. Після зруйнування Запорізької Січі та ліквідації автономії України на українських землях був поширений:

- а) демократичний устрій;
- б) загальноімперський адміністративний устрій;
- в) анархічний адміністративний устрій;
- г) ліберальний адміністративний устрій;

2. Відповідно до Адміністративної реформи 1775 року на території України виділяли такі групи губернських установ:

- а) адміністративно-поліцейські, фінансово-господарські і судові;
- б) судові, виконавчі, законодавчі;
- в) реформаторські, фінансові та податкові;
- г) освітні, культурні, фінансові.

3. Земський суд обирався на:

- а) 1 рік;
- б) 5 років;
- в) 2 роки;
- г) 3 роки;

4. У 1803 році були створені градоначальства в

- а) Одесі, Херсоні, Феодосії;
- б) Києві, Львові, Харкові;
- в) Полтаві, Луцьку, Житомирі;
- г) Чернігові, Києві, Вінниці.

5. Кріпосне право на території України було скасоване:

- в) 1917 року;
- б) 1238 року;
- в) 1990 року;
- г) 1861 року.

6. Виникненню держави передувало:

- а) феодалні земства;

б) рабовласницький лад;

в) первісне стадо;

г) родоплемінний лад;

7. Для азійського способу виробництва характерною є:

а) відсутність приватної власності;

б) відсутність засобів виробництва;

в) особливі кліматичні умови;

г) тотальне використання праці рабів.

8. Для «східного рабовласницького устрою» характерним є

а) використання праці рабів;

б) поділ праці;

в) використання праці общинників, а не рабів;

г) створення господарств.

9. Збірник правових звичаїв салічних франків:

в) Римська правда;

б) «Салічна правда»;

в) Руська правда;

г) Антична правда.

10. Тунгін - це

а) голова суду;

б) жебрак;

в) грошова одиниця;

г) сан.

11. Станово-представницька установа у Франції IX – XII ст.

а) Генеральні штати;

б) парламент;

в) рейхстаг;

г) сейм.

12. Станово-представницька установа у Англії IX – XII ст.

а) Генеральні штати;

- б) парламент;
- в) рейхстаг;
- г) сейм.

13. Станово-представницька установа у Німеччині IX – XII ст.

- а) Генеральні штати;
- б) парламент;
- в) рейхстаг;
- г) сейм.

14. Генеральні штати утворилися у

- а) 1302 році;
- б) 1313 році;
- в) 1456 році;
- г) 1405 році.

15. Особливе державне утворення, пов'язане зі становим і політичним відокремленням городян від інших класів феодального суспільства

- а) монархія;
- б) імперія;
- в) автономія;
- г) феодальна міська республіка.

16. Яке українське місто отримало магдебурзьке право першим?

- а) Володимир;
- б) Кам'янець-Подільський;
- в) Львів;
- г) Санок.

17. Коли відбулося остаточне об'єднання Галичини і Волині?

- а) в 1205 р.;
- б) в 1230 р.;
- в) в 1239 р.;
- г) в 1245 р.

18. Як називався грошовий оброк у Галицько-Волинському князівстві?

- а) «татарщина»;
- б) «чинш»;
- в) «серебщина»;
- г) «дим».

19. Хто в Галицько-Волинському князівстві відповідав за князівську печатку та складання текстів документів?

- а) дворський;
- б) канцлер;
- в) стольник;
- г) сотник.

20. Визначте зайве джерело права Галицько-Волинського князівства:

- а) звичаєве право;
- б) рішення народних зборів;
- в) «Руська Правда»;
- г) князівське законодавство.

21. Судових функцій не мали:

- а) князі;
- б) бояри над своїми підлеглими;
- в) воєводи;
- г) міщани.

22. Хто очолював апарат управління господарством князівського домена?

- а) двірський;
- б) канцлер;
- в) стольник;
- г) посадник.

23. Коли підписана Кревська унія?

- а) 1385 р.;
- б) 1389 р.;
- в) 1413 р.;

г) 1485 р.

24. Як передавалася влада Великого князя Литовського?

а) старшому сину;

б) шляхом виборів князя з-поміж удільних князів;

в) молодшому сину;

г) шляхом виборів з-поміж синів Великого князя.

25. Головний орган самоврядування в містах з магдебурзьким правом –

це:

а) копа;

б) ратуша;

в) магістрат;

г) лава.

26. Хто внаслідок волочної реформи мав право дарувати шляхетство?

а) суд;

б) сейм;

в) король;

г) магнати.

27. Органами місцевого самоврядування шляхти були:

а) сенатські збори;

б) повітові сеймики;

в) ратуші;

г) земські суди.

28. За «Артикулами» Генріха Валуа польський король зобов'язувався скликати вальний сейм:

а) щорічно;

б) два рази на рік;

в) кожні два роки;

г) раз на п'ять років.

29. Коли створено реєстрове козацтво?

а) 1552 р.;

б) 1564 р.;

в) 1572 р.;

г) 1578 р.

30. Хто мав судову і військову владу над реєстровими козаками згідно з «Ординацією Війська Запорізького реєстрового» 1638 р.?

а) сейм;

б) генеральний суддя;

в) король;

г) комісар.

31. З прийняттям «Артикулів» Генріха Валуа Річ Посполита являла собою:

а) шляхетську республіку на чолі з королем;

б) абсолютну монархію;

в) конституційну монархію;

г) всестанову республіку.

32. Вищим законодавчим органом Речі Посполитої був(ла):

а) король;

б) сенат;

в) Вальний сейм;

г) Посольська ізба.

33. Хто на Запоріжжі мав право участі у Військовій Раді?

а) всі козаки;

б) генеральна старшина;

в) козацька старшина;

г) гетьман і полковники.

34. Вищий судовий орган Запорізької Січі:

а) кошовий отаман;

б) Військова Рада;

в) генеральний суддя;

г) козацька рада.

35. Резиденцією Б.Хмельницького, столицею Козацької держави до 1676 р., був:

- а) Київ;
- б) Чигирин;
- в) Батурин;
- г) Глухів.

36. Кому належала вища судова влада в Козацькій державі?

- а) гетьману;
- б) старшинській раді;
- в) генеральному судді;
- г) войтам.

37. Хто був останнім кошовим отаманом Запорізької Січі?

- а) О.Розумовський;
- б) П.Калнишевський;
- в) К.Розумовський;
- г) І.Мазепа.

38. Коли підписані «Пакти і конституції законів і вольностей Війська Запорізького» П.Орлика?

- а) 1709 р.;
- б) 1710 р.;
- в) 1711 р.;
- г) 1722 р.

39. Коли була ліквідована Запорізька Січ?

- а) 1765 р.;
- б) 1770 р.;
- в) 1775 р.;
- г) 1785 р.

40. Вищою судовою інстанцією у Козацько-гетьманській державі був:

- а) Генеральний суд;
- б) коронний трибунал;

в) магістратський суд;

г) королівський суд.

41. Коли була створена перша кодифікаційна комісія в Україні?

а) 1719 р.;

б) 1721 р.;

в) 1722 р.;

г) 1728 р.

42. Коли був підписаний маніфест про проведення селянської реформи?

а) 14 лютого 1860 р.;

б) 19 лютого 1861 р.;

в) 16 лютого 1861 р.;

г) 28 лютого 1862 р.

43. Чинність норм Литовського статуту на українських землях скасовано у:

а) 1806-1808 рр.;

б) 1840-1842 рр.;

в) 1861-1864 рр.;

г) 1905-1907 рр.

44. Коли в Україні почали діяти військово-польові суди?

а) 1864 р.;

б) 1905 р.;

в) 1906 р.;

г) 1907 р.

45. Коли в Україні було скасоване магдебурзьке право?

а) 1811 р.;

б) 1827 р.;

в) 1832 р.;

г) 1841 р.

46. Як називалася перша українська політична партія?

- а) Українська радикальна партія;
- б) Революційна українська партія;
- в) Національна українська партія;
- г) Товариство українських поступовців.

47. Який стан був найвпливовішим на західноукраїнських землях у другій половині XIX ст.?

- а) дворяни;
- б) буржуазія;
- в) селяни;
- г) міщани.

48. Східна Галичина опинилася у складі Австрійської імперії внаслідок:

- а) I і III поділів Польщі;
- б) Російсько-Австрійської війни;
- в) війни Австрії з Наполеоном;
- г) Австрійсько-Турецької війни.

49. Північна Буковина була виділена в окремий коронний край у:

- а) 1774 р.;
- б) 1807 р.;
- в) 1861 р.;
- г) 1867 р.

50. Комітатський суд:

- а) розглядав справи шляхти;
- б) був судом другої інстанції для доменіальних судів;
- в) розглядав справи духовенства;
- г) був судом першої інстанції для міщан.

51. Коли був затверджений інститут адвокатури в західноукраїнських землях?

- а) 1781 р.;
- б) 1849 р.;
- в) 1852 р.;

г) 1912 р.

52. Де виникла 2 березня 1917 р. Рада робітничих депутатів?

а) в Києві;

б) в Одесі;

в) в Харкові;

г) в Миколаєві.

53. Якому органу у 1917 р. було надано статус вищого органу влади у галузі законодавства, нагляду і управління?

а) Тимчасовому уряду;

б) Тимчасовому комітету Державної думи;

в) Петроградській Раді робітничих і солдатських депутатів;

г) Державній раді.

54. Коли була створена Центральна Рада?

а) у лютому 1917 р.;

б) у квітні 1917 р.;

в) у березні 1917 р.;

г) у травні 1917 р.

55. Коли відбувся Український національний конгрес?

а) 3 березня 1917 р.;

б) 25 червня 1917 р.;

в) 5-7 квітня 1917 р.;

г) 7 листопада 1917 р.

56. Лідери Центральної Ради прагнули добитися від Тимчасового уряду:

а) незалежності України;

б) поширення влади на всю територію України;

в) визнання України як самостійної держави;

г) широкої автономії для України.

57. Хто став ініціатором створення української армії?

а) М.Грушевський;

- б) В.Винниченко;
- в) С.Петлюра;
- г) М.Міхновський.

58. Створення Української Народної Республіки проголошено:

- а) I Універсалом;
- б) III Універсалом;
- в) II Універсалом;
- г) IV Універсалом.

59. Яким актом було проголошено незалежність УНР?

- а) I Універсалом;
- б) III Універсалом;
- в) II Універсалом;
- г) IV Універсалом.

60. Виконавчим органом Центральної Ради за IV Універсалом була:

- а) Рада Народних Міністрів;
- б) Українські Установчі Збори;
- в) Генеральний Секретаріат;
- г) Рада Міністрів.

61. Вищий судовий орган УНР?

- а) Верховний Суд;
- б) Вищий крайовий суд;
- в) Генеральний Суд;
- г) Генеральне секретарство.

62. Коли відбувся Конгрес українських хліборобів, на якому гетьманом України було проголошено П.Скоропадського?

- а) 29 квітня 1918 р.;
- б) 23 березня 1918 р.;
- в) 25 лютого 1918 р.;
- г) 25 березня 1918 р.

63. Як називався гетьманський уряд?

- а) Гетьман;
- б) Рада народних міністрів;
- в) Рада міністрів;
- г) Державний Сенат.

64. Вищою судовою інстанцією Української держави до вересня 1918 р.

був:

- а) Вищий державний суд;
- б) Верховний суд Української держави;
- в) Генеральний суд;
- г) Верховний суд гетьмана.

65. Згідно із «Законами про тимчасовий державний устрій України»

відмінити закон можна було:

- а) з волі Гетьмана;
- б) за рішенням Державного Сенату;
- в) за рішенням Ради міністрів;
- г) іншим законом.

66. Коли проголошено створення національної держави ЗУНР?

- а) 19 жовтня 1918 р.;
- б) 13 листопада 1918 р.;
- в) 1 листопада 1918 р.;
- г) 19 листопада 1918 р.

67. Внаслідок якого договору Закарпаття відійшло до складу

Чехословаччини?

- а) Сен-Жерменського;
- б) Паризького;
- в) Женевського;
- г) Варшавського.

68. Хто виконував функції колегіального голови ЗУНР?

- а) Українська Національна Рада;
- б) Президія Української Національної Ради;

- в) Виділ;
- г) Державний Секретаріат.

69. Уряд ЗУНР мав назву:

- а) Українська Національна Рада;
- б) Президія Української Національної Ради;

- в) Виділ;
- г) Державний Секретаріат.

70. Що відбулося 22 січня 1919 р.?

- а) утворення ЗУНР;
- б) Акт злуки УНР і ЗУНР;
- в) утворення Української Національної Ради;
- г) Петрушевичу надано права диктатора ЗУНР.

71. Хто очолював корпус української державної жандармерії?

- а) Генеральний державний прокурор;
- б) команда української державної жандармерії;
- в) жандармський міський комендант;
- г) жандармський повітовий комендант.

72. Як називався створений Центральним Виконавчим Комітетом

України радянський уряд?

- а) Рада робочих, солдатських і селянських депутатів;
- б) Всеукраїнський з'їзд робочих і солдатських депутатів;
- в) Генеральний Секретаріат;
- г) Народний Секретаріат.

73. З 29 січня 1919 р. уряд радянської України називався:

- а) Народним Секретаріатом;
- б) Центральним Виконавчим Комітетом;
- в) Радою Народних Комісарів УСРР;
- г) Всеукраїнським з'їздом рад.

74. За новим адміністративно-територіальним поділом 1923 р. замість повітів створювалися:

- а) райони;
- б) області;
- в) округи;
- г) волості.

75. За Конституцією 1919 р. в Україні діяли:

- а) 7 народних комісаріатів;
- б) 16 народних комісаріатів;
- в) 12 народних комісаріатів;
- г) 18 народних комісаріатів.

76. За Конституцією УСРР 1929 р. вищий орган влади в Україні – це:

- а) Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів;
- б) РНК УСРР;
- в) ВУЦВК;
- г) Всеукраїнська надзвичайна комісія.

77. Першою столицею Карпатської України було місто:

- а) Ужгород;
- б) Мукачево;
- в) Хуст;
- г) Берегове.

78. Останнім Президентом Карпатської України був:

- а) А.Волошин;
- б) С.Бандера;
- в) Є.Коновалець;
- г) Р.Смаль-Стоцький.

79. Юридично польське панування над землями Східної Галичини та Західної Волині було закріплене Радою послів країн Антанти:

- а) 1922 р.;
- б) 1924 р.;
- в) 1923 р.;

г) 1925 р.

80. Коли було проголошено Акт відновлення Української держави в умовах німецького наступу?

а) 1 вересня 1939 р.;

б) 30 червня 1941 р.;

в) 22 червня 1941 р.;

г) в жовтні 1941 р.

81. До якої адміністративної одиниці періоду окупації України належали Волинь, Полісся, Правобережжя, частина Полтавщини і Запоріжжя?

а) Рейхскомісаріат України;

б) Прифронтна зона;

в) Трансністрія;

г) дистрикт «Галичина».

82. Перші вибори Президента України відбулися:

а) 6 липня 1990 р.; б) 13 травня 1991 р.;

в) 5 липня 1991 р.; г) 1 грудня 1991 р.

83. Коли прийнята Декларація про державний суверенітет України?

а) 28 червня 1990 р.;

б) 16 липня 1990 р.;

в) 17 серпня 1990 р.;

г) 14 грудня 1990 р.

84. Згідно з Декларацією про державний суверенітет України народом України визнавалися:

а) громадяни всіх національностей;

б) українці за походженням;

в) громадяни всіх національностей з 18 років;

г) всі громадяни, крім неправоздатних осіб;

85. Народна Рада – це:

а) перша парламентська опозиція в Україні;

- б) політична партія;
- в) назва Всеукраїнського референдуму;
- г) назва Верховної Ради в Україні з 1991 р.

86. Коли в Україні існував інститут представників Президента?

- а) 1992-1994 рр.;
- б) 1994-1996 рр.
- в) 1996-1998 рр.;
- г) 1998-2000 р.

87. Коли були внесені зміни до Конституції України, що передбачали зміну і перерозподіл владних повноважень вищих органів влади?

- а) 8 червня 1995 р.
- б) 16 квітня 2000 р.;
- в) 16 квітня 2006 р.;
- г) 8 грудня 1004 р.

88. Вищий законодавчий орган влади в Україні:

- а) Президент;
- б) Кабінет Міністрів;
- в) Верховна Рада;
- г) Законодавче зібрання.

89. Вищий орган виконавчої влади України?

- а) Президент;
- б) Кабінет Міністрів;
- в) Верховна Рада;
- г) народ України.

90. Перед ким відповідальний Кабінет Міністрів України?

- а) Президентом;
- б) Конституційним судом;
- в) Верховною Радою;
- г) Верховним судом.

91. Вищим судом судової системи України є:

- а) Конституційний суд;
- б) Вищий арбітражний суд;
- в) Верховний суд;
- г) Верховний суд АРК.

92. Окремі громадяни можуть звертатися до Конституційного суду

України через:

- а) Голову Верховної Ради України;
- б) Президента;
- в) Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- г) народних депутатів України.

93. З якого року Україна є членом ООН?

- а) 1945 р.;
- б) 1985 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 1996 р.

94. Коли була прийнята Конституція України?

- а) 24 серпня 1991 р.;
- б) 28 червня 1994 р.;
- в) 28 жовтня 1996 р.;
- г) 28 червня 1996 р.

95. Основна форма державного устрою грецьких міст-держав

Північного Причорномор'я:

- а) республіка;
- в) східна деспотія;
- б) монархія;
- г) олігархія.

96. Вищий законодавчий орган у Скіфії:

- а) рада старійшин;
- б) царська рада;
- в) народні збори;

г) цар.

97. Столицею Малої Скіфії було місто:

а) Неаполь Скіфський;

б) Херсонес;

в) Пантікапей;

г) Ольвія.

98. Перша літописна згадка назви «Україна» датується:

а) 1096 р.;

б) 1125 р.;

в) 1187 р.;

г) 1242 р.

99. Співправління у Київській Русі синів Ярослава Мудрого Ізяслава, Святослава і Всеволода в історичній літературі має назву:

а) дуумвірат;

б) васалітет;

в) триумвірат;

г) колонат.

100. Об'єднання Південної і Північної Західної Русі у Давньоруську державу сталося в період князювання:

а) Аскольда;

б) Ольги;

в) Олега;

г) Володимира Великого.